

LBRIS

We know
books

Jaroslav Hašek
Jaroslav Hašek

Serata abstenenților
sau
distracție americană

Traducere din limba cehă
de Jean Grosu

EDITURA
ART

colțul gării“, declarase: „Mă duc acolo, mă fac criță și-i trag un tărăboi să mă pomenească“.

Tocmai se pregătea să dea indicații cum anume trebuie organizată licitația bărbaților, când cei doi, Polivka și Vorech, ținându-se pe după gât ca recruții, s-au apropiat de ea înscriind în mersul lor niște curbe ciudate, în timp ce răcneau de se cutremurau și geamurile strofele unui vechi cântec ostășesc: *Când mergeam spre Jaromer, creadă-ne cine o vrea...*

Fără să știe cum, doamna Piccknown s-a trezit deodată călare pe genunchii domnului Polivka, pădurarul „în retragere“, care-o legăna ușor și cânta:

*Hopa, hopa, huța, huța,
Merge fata cu căruța
Când fetița o muri
Alta eu îmi voi găsi.*

În acest timp, capelmaistrul Vorech a ciupit-o de obraz și i-a scos din coc o spelcă cu care a început să se scobească între dinți. Apoi, doamna Piccknown a mai simțit cum cineva îi turna pe gură o băutură cu gust de rachiu, iar altcineva îi pipăia genunchii. În sfârșit, au intrat din nou și cucoanele care, văzând cum stau lucrurile, i-au alungat pe toți afară și au devastat întregul local, de parcă ar fi fost la o petrecere de Lăsata-secului...

IV

Domnul Vașata, în ciuda pagubelor pe care le-a avut de suferit la sfârșitul capitoului precedent, declară și acum, în mod public, că situația proastă a localurilor de restaurant poate fi îmbunătățită numai prin organizarea unor asemenea serate abstenționiste cu distracții americane.

Cuprins

Un trădător al națiunii la Chotěbor	5
Ghidul străinilor din orașul șvăbesc Neuburg	9
Pățania lui Caius Antonius Trossulus	19
Pescarul Gulaj (snoavă galițiană)	24
O poveste cu măgari din Bosnia	31
Domnul Florentin contra Chocholka	39
Literatură cazonă în cărțile de citire pentru copii	44
Dragoste în Mezimuria	47
Deosebiri de rang	58
O penibilă afacere de stat	62
Catastrofa minieră	68
Pepiček Novy povestește despre logodna surorii sale	73
Despre presa catolică	78
În preajma lacului Balaton (schiță din Ungaria)	83
Copilul orfan și misterioasa sa mamă (poveste duioasă din presa burgheză)	88
Idilă agrară	97
Criza financiară	100
Expediția borfașului Šejba	104
Binefacerea	112
Activitatea unui diplomat modern	116
Păcatul preotului Ondřej	120
În preajma alegerilor parțiale la Vyšehrad	124
Idila alcoolică	129
Aventura inspectorului școlar Kalous, consilier guvernamental	133

Justiția triumfă	140
Comerț cu sicrie	146
Câte ceva despre expertii juridici	152
Mister psihiatric	157
Dulce-i răzbunarea!	163
Sucesiunea Frantisek Šafranek	169
Urechile Sfântului Martin din Ildefons	174
Ascensiune pe Moasernspitze	188
Căminul fericit	196
Preotul sârb Bogumirov și capra muftiului Isrim	202
Ogarul domnului baron	206
Poveste din Ciagan-Kuren	211
Cercetătorii necunoscutului	217
Când am început să scriu... ..	225
Doamna Jedličkova scrie despre modă... ..	229
Cum s-au răscolat în 1912 veteranii din Rokycany	234
Cum a votat Četlička	240
Roman extras din „Mica publicitate“ a ziarului <i>Narodni Politika</i>	245
Cum am zburat din Partidul Național-Social	249
Un lucrător primejdios	256
Din jurnalul unui burjui din Ufa	267
Destinul unui om sociabil	271
Serata abștinenților sau distracție americană	278

Redactor: Mariana Bădescu
Tehnoredactor: Claudiu Isopescu
Machetare și design: Walter Weidle
Corector: Carmen Bitlan
Design copertă: HighContrast.ro
DTP copertă: Alina Adăscăliței

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

HAŠEK, JAROSLAV

Serata abstenențelor sau distracție americană / Jaroslav

Hašek; trad.: Jean Grosu – București: Art, 2008

ISBN 978-973-124-225-5

I. Grosu, Jean (trad.)

821.162.3-31=135.1

Printed and bound by **GRAFICA VENETA** s.r.l., Trebaseleghe (PD) - Italy

© Grupul Editorial Art, 2008, pentru prezenta ediție

Un trădător al națiunii la Chotěbor

Într-un colț al restaurantului „Pansky dum“ din Chotěbor poate fi văzut în fiecare zi, stând singur la o masă, un bărbat mai în vârstă. Nimeni nu-i adresează un cuvânt, nimeni nu-l bagă în seamă. Din când în când, acest om încearcă să se amestece în vorbă, dar cei cărora li se adresează scuiță cu scârbă și nici nu se gândesc să-i răspundă. Pe fruntea lui, dacă-l privim din profil, putem distinge semnul lui Cain. Cândva acest bărbat a trădat națiunea cehă. Numele trădătorului este Jan Pavlicek, de profesie agricultor din Sviny. Istoria acestei trădări e de-a dreptul zguduitoare și ea datează de pe vremea când poporul ceh, trezit la conștiința națională, organiza prin anii șaizeci și opt faimoasele manifestări și tabere populare. Așadar, în acele vremuri de nestăvilite entuziasm, bătrânul Jan Pavlicek a săvârșit o faptă care aruncă, până în zilele noastre, lumina mohorâtă a trădării asupra propriei sale persoane și a urmașilor săi.

Și astăzi, ori de câte ori amintirea îl poartă înapoi spre acele vremuri de pomină, lui Pavlicek îi tremură bărbia, ca moșnegilor din povestirile lui Rais¹.

S-au scurs de atunci mulți ani, dar el își dă seama că încă n-a spălat rușinea trădării de care s-a făcut vinovat față de întreaga națiune cehă, atunci când *banderia*² cobora din Chotěbor, îndreptându-se spre Časlav, unde era organizată tabăra populară.

¹ Karel V. Rais (1859–1926) – prozator ceh, autorul unor romane și povestiri inspirate din mediul rural.

² Alai călare, care însoțea căruțele la festivitățile populare.

Vremurile acelea s-au dus! După entuziasmul anului șaizeci și opt spiritele s-au potolit. I-a urmat apoi politica pozitivistă, cu toată șubrezenia ei, și, totuși, Jan Pavlicek mai stă și acum în colțul lui de la „Pansky dum“ și, indiferent de făgașul pe care se îndreaptă politica cehă, tot mai simte rușinea trădării de care se-a făcut vinovat atunci când, în șarabana frumos împodobită cu draperii în culorile naționale, mergea cu „Omladina“³ din Chotěbor la tabăra poporului de lângă Časlav, gonind pe șoseaua ce duce spre Libice nad Doubravkou, unde urma să li se alăture și cei din Libice.

Mai trăiesc și acum la Chotěbor martori oculari, care vă pot povesti că în ziua cu pricina, înainte de-a porni la drum, Jan Pavlicek a înfulecat o porție zdravănă de mazăre uscată, a băut cu nădejde o cană de zer, după care a mai tras pe gât o halbă de bere de Chotěbor.

Nu știu dacă pe-atunci berea de Chotěbor era tot atât de grozavă ca acum, dar dacă era, apoi e cazul să exclamăm: „Sărmane Jan Pavlicek!“

În vremurile acelea, deci, de nestăvilit entuziasm, când întreaga gamă a purgativelor moderne nu era cunoscută încă, tu, sărmane Jan Pavlicek, ai băut din berea princiară de Chotěbor!

Unde mai puneți entuziasmul, înflăcărarea și, pe deasupra, hurducăturile căruței trase de cai buieștri împodobiți cu panglici tricolore, care goneau de zor, purtându-i pe participanții la marea sărbătoare pe șoseaua ce coboară spre Libohai!

Entuziasmul lui Jan Pavlicek era de nedescris. El fu, de altfel, primul care intona *Hej Slované*⁴, și cântecul prinse a se răspândi în după-amiaza aceea liniștită prin valea Doubravkai. Dar iată că, deodată, Jan Pavlicek amuți și căzu pe gânduri.

— Pe toți dracii! mai apucă să spună și, în timp ce toți ceilalți cântau de zor *Zadarnicã-i față de noi mânia voastră*⁵ Jan Pavlicek se apucă cu mâinile de burtă.

f

³ Organizație a tineretului ceh din epoca respectivă.

⁴ Cântec al panslaviștilor cehi.

⁵ Vers din cântecul *Hej Slované*.

O baladă scoțiană cântă povestea cavalerului Orfang Chart, care, ros de remușcări, sare din căruță în plină viteză și se ascunde într-o dumbravă.

Pe aici dumbrăvi nu mai erau. De-a lungul șoselei se înălțau doar câțiva stejari singuratici, ultimi mohicani, vestigii ale întinselor dumbrăvi de odinioară de la poalele munților Železny.

Aidoma cavalerului Orfang Chart, Jan Pavlicek făcu un salt spectaculos și își căută refugiu în spatele unui stejar stufos.

La cincizeci de pași de stejar, căruța opri brusc și conducătorul expediției se uită înapoi. În aceeași clipă, se făcu alb ca varul și strigă:

— Dumnezeule Hristoase, fraților, veniți după mine!

Sări din căruță, ceilalți după el, și cu toții o porniră în pas alergător spre stejarul cu pricina.

Prea târziu însă... Jan Pavlicek se ridicase din nou în picioare și de pe fața lui se risipise orice umbră de tristețe. Deodată însă, conducătorul expediției îl prinse de umăr și, arătând în sus, spre falnicul stejar, spuse glacial:

— Citește!

Uluit, Jan Pavlicek citi, cu ochii holbați, inscripția de pe tăblia bătută în trunchiul copacului: „Sub acest stejar s-a odihnit Jan Žižka pe vremea când se îndrepta cu oștile sale spre Přibyslav“.

Jan Pavlicek fu cât pe-aci să cadă grămadă, dacă nu-l țineau ceilalți.

— Trădătorule! îi spuse conducătorul expediției. Nu meriți să faci umbră acestui pământ. Întoarce-te la Chotěbor! Cu noi nu mai poți merge.

Și, în timp ce căruța împodobită sărbătorește gonia spre Libohai, Pavlicek își țara alene picioarele înapoi spre Chotěbor, iar în urma lui răsuna cântecul:

Noi suntem războinicii Domnului...

Numai stejarul sub care odinioară poposise Žižka, pe vremea când se îndrepta cu oștile spre Přibyslav, părea că a înțeles

gravitatea trădării de care Pavlicek se făcuse vinovat față de întreaga națiune și față de istoria noastră. Își scutură zdravăn crengile și cu ghinda lui presără pământul din jur, până când acoperi cu generozitate tot ceea ce era legat de trădarea lui Pavlicek.

Am stat de vorbă cu bătrânul domn Pavlicek și cu acest prilej i-am amintit și de istoricul stejar sub care se odihnese cândva Žižka. Pavlicek sorbi îndelung din paharu-i cu bere, apoi spuse:

— De odihnit s-a odihnit, asta o știm, dar cine știe cum s-a odihnit!

Prin aceasta Jan Pavlicek confirmă zicala că fiecare țigan după iapa lui ghicește.

Ghidul străinilor din orașul șvăbesc Neuburg

„Patru mărci și cât se bea și se mănâncă“ – la atât își aprecia serviciile de însoțitor autorizat domnul Jogelli Klopter, ghidul străinilor din orașul șvăbesc Neuburg pe Dunăre.

Această ultimă condiție avu darul să trezească în mine un sentiment neplăcut. Să mă explic: domnul Jogelli avea – ca să zic așa – o burtă anormală chiar și pentru imaginea bavareză a grăsimii omenești.

Iar această obișnuită imagine bavareză nu coboară niciodată sub nouăzeci de kilograme – greutate omenească.

Turistului îi șade bine oricând să se tocmească cu ghidul său. M-am tocmit, așadar, vartos, fără nici un pic de jenă.

— Precum văd, dumneata ești un mare mâncău, i-am spus-o pe șleau. Măcar dacă ai fi o lecuță mai slab...

Domnul Jogelli se întristă.

— Mai slab? îmi răspunse oftând. Dumnezeuule Hristoase! Pe răposatul taică-meu să-l fi văzut, ca să nu mai vorbesc de răposatu' bunicu'! Ăștia îți mâncău o șuncă întregă, o cratiță de găluște și o oală de varză numai așa... la o gustărică.

— Îți mai dau încă trei mărci, șapte mărci pe zi, i-am răspuns eu.

— *Herrgott!* mi-o întoarse domnul Jogelli cu o discretă politețe nemțească. Cum văd, am de-a face cu un om murdar. În cazul ăsta, n-aveți decât să bateți orașul de unul singur. Dar nu care cumva să-mi ieșiți în cale! Da' ce vă închipuiți dumneavoastră, că Jogelli Klopter îi jecmănește pe străini? Se mulțumește și el acolo cu vreo câțiva litri de bere și-o gustărică.

Pentru a doua oară auzeam din gura lui cuvântul „gustărică“ și mă trecură fiori reci pe șira spinării. Pe urmă însă, aducându-mi aminte că la drum e bine să ai cât mai puțini dușmani, și mai cu seamă dinăștia corpolenți, am bătut palma, i-am achitat patru mărci, iar la cărciuma din vale însoțitorul m-a cinstit cu o stacană de bere.

E un vechi obicei al tuturor ghizilor din orașele bavareze. Micile atenții întrețin bunele relații. Că, apoi, au ei grijă să-și scoată părleala cu vârf și îndesat, storcând acest neînsemnat dar cel puțin de douăzeci de ori pe zi.

Puțini turiști vizitează Neuburgul. Cine știe, s-ar putea ca vinovat de aceasta să fie chiar domnul Jogelli Klopter, dar adevărul e că, în general, turiștii nu se prea omoară după „Șva-benland“.

Nu-i vorbă, nici peisajul din jurul Neuburgului nu e prea atrăgător. Toate orașelele și satele din Șvabia au aceeași înfățișare. Iar pe-acolo pe unde a mai rămas câte-o ruină de cetate mai veche, vrednicii gospodari au avut grijă s-o restaureze și s-o transforme în fabrică de bere. Din acest punct de vedere, bavarezii sunt foarte întreprinzători. Așa s-a întâmplat, de pildă, în Genderkingen, Martingen, Dürzlenkingen, Berscheimingen, Irgelschemingen și în multe alte *ingen-ingen*, nume la fel de anoste ca și ziarele bavareze.

Viața mondenă în toate aceste *ingen* se rezumă la rivalitatea dintre diferitele *ingen*-uri și la cumplitele încăierări din cărciumile fiecărui *ingen* în parte. Cel mai prost se prezintă lucrurile în împrejurimile Neuburgului. Or, domnul Jogelli Klopter e crescut în atmosfera acestor ascuțite contradicții regionale.

Neuburgul în sine e un oraș străvechi, ceea ce se poate spune, de altfel, despre oricare dintre orașele bavareze. Dacă ar fi să scriu un memorial de călătorie, aş consemna că orașul are două porți, dar neavând această intenție, amintesc doar în treacăt că pe una din porți am pătruns în oraș într-o seară, iar de ieșit am ieșit pe cealaltă, în după-amiaza zilei următoare. Vinovat de această ultimă pățanie a fost domnul Jogelli Klopter...

În Neuburg se mai văd și acum zidurile unei cetăți într-o stare deplorabilă. Cândva, cu sute de ani în urmă, suedezi distrușeseră aceste ziduri, iar de atunci neburghezii le-au lăsat în aceeași stare jalnică. Fenomenul poate fi explicat și prin faptul că neburghezii își dau votul candidatului conservator.

Ca orice oraș bavarez care se respectă, Neuburgul are și o primărie construită în vechiul stil germanic. Primăria are o scară foarte înaltă. E tot ce mi-a putut relata despre ea domnul Jogelli Klopter. Dunărea formează aici două brațe. Și asupra acestei particularități mi-a atras atenția domnul Jogelli. Iar în timp ce treceam podul, dumnealui a avut grijă să-mi comunice că podul e de lemn.

La capătul dinspre oraș al podului se află postată o santinelă cu cască de fier.

De ce stă acolo, domnul Jogelli n-a știut să mă lămurească, dar sunt convins în această privință că nici ostașul cu pricina nu era inițiat.

Când am ajuns la capătul celălalt, domnul Jogelli m-a informat că acolo podul se termină. Dar dacă vă închipuiți că, în afară de primărie și de podul de lemn, n-a purtat grijă să-mi atragă atenția și asupra altor curiozități, apoi vă înșelați. Între primărie și capătul podului se înșiră cinci fabrici de bere și opt hanuri. În spatele ultimului han se află poarta prin care am părăsit acest interesant oraș, unde există o arhivă pentru Șvabia și împrejurimile ei. Tot aici trăiește domnul Jogelli Klopter, pe care-l recomand cu cea mai mare căldură tuturor turiștilor.

*

După ce-am părăsit hanul la care am înnoptat și am trecut podul, domnul însoțitor mi-a spus:

— Acum o să vă arăt vechiul han „La vaporul“.

Pe dinafară vaporul ăsta nu era deloc atrăgător.

— Trebuie să intrăm, stăruie domnul Jogelli, e musai să așteptăm aici pe cineva.

Vorbele au fost rostite cu atâta bunăvoință încât nu m-am îndoit nici o clipă că ghidul străinilor intenționează să bea cu dobândă ulcica de bere cu care mă cinstise, în semn că înțelegerea noastră rămâne valabilă și că acest „să așteptăm aici pe cineva“ nu e decât un pretext pentru aplicarea anexeii la convenția noastră, și anume: „cât se bea și se mănâncă“.

Am comandat bere. Domnul Jogelli sorbi din cană, după care începu să vorbească:

— Aștept aici pe-un derbedeu, un *Schweinkerli*⁶, știți, un *Schweinbübli*⁷.

Mai înșiră un pomelnic întreg de nume simpatice, compuse toate din rădăcina *Schwein*⁸, mai trase o dușcă zdravănă, după care continuă:

— Știți, cu omul ăsta am eu o răfuială veche. Groaznică răfuială! Dar să-l așteptăm să vie, pe urmă stăm noi de vorbă! Omul ăsta e din Dürzlenkingen, iar eu sunt din Berscheimingen. Noi ăștia din Berscheimingen suntem *roh*, *aber gutmütlich*⁹, pe când cei din Dürzlenkingen sunt numai *roh*, n-au pic de suflet în ei. În Dürzlenkingen totul e *sakradi*¹⁰ și *schweinbübli*.

— *Schweinkerli*, am ținut să adaug, numai așa, ca să spun și eu ceva.

— Da, *Schweinkerli*, se încălzi domnul Jogelli, iar cel mai mare dintre toți e Johannes Bewign.

Goli cana și porunci să i se aducă alta.

— Noi, continuă iritat însoțitorul meu, noi cei din Berscheimingen nu ne-am avut niciodată bine cu pușlamalele din Dürzlenkingen. Știți, pe la noi se vorbește în fiecare sat altfel, dar cei din Dürzlenkingen vorbesc o limbă atât de stălcită încât nici nu ne înțeleg pe noi ăștia din Berscheimingen. În Berscheimingen tatăl meu era „Pa'a“, iar el, nătărăul de Johannes,

⁶ Porc de câine (în vorbirea nemților din Elveția).

⁷ Blestemat (în vorbirea nemților din Elveția).

⁸ Porc (în limba germană).

⁹ Neciopliți, dar cumsecade (în limba germană).

¹⁰ Afurisit (în vorbirea nemților din Elveția).

și bătea întotdeauna joc de mine, că n-ar ști, chipurile, ce-i aia „Pa'a“... fir-ar să fie de *Schweinbübli*!

— Nu vă supărați, domnule Jogelli, dar, de fapt, ce înseamnă „Pa'a“?

— „Pa'a“ e „Pa'a“, domnule, cum v-aș putea explica asta mai bine pe nemțește?

(Cum nici până în ziua de azi nu știu ce-i aia „Pa'a“, potrivit opiniunilor domnului Jogelli, sunt și eu un *Schweinbübli*.)

— Ho, ho... Știți că haimanaua asta de Johannes a venit aici la Neuburg să mă concureze și că răspândește despre mine zvonul că aș fi un bețiv? Ce să zic, halal însoțitor de străini mai e și acest Johannes Bewign! Cum îi pică în mână un turist, se îmbată cu mușteriu cu tot! Bestia! Vedeți, de-aia îl așteptăm aici! Când o veni, eu o să-i spun: „Uite, *Schweinbübli*, că n-ai reușit să mă distrugi! Vezi, cu mine umblă domni mai extra decât cu tine, suflet parșiv din Dürzlenkingen!“ Dacă n-avem norocul să vină aici, atunci dăm de el, cu siguranță, la fabrica de bere Bergsheim, iar de n-o fi nici acolo, înseamnă că, fără doar și poate, stă și bea în cârciuma „La luleaua mare“. Și numai în cazul în care nu-i nici acolo, îl găsim pe undeva prin cârciumile din preajma primăriei, iar dacă nici acolo nu dăm de el, atunci ne ducem să-l căutăm în cârciuma „La ultima poartă“.

— Da' ce ne facem dacă nu-l găsim nici acolo, domnule Jogelli?

Ghidul străinilor izbi cu pumnul în masă.

— Atunci mergem după el la Dürzlenkingen.

Precum vedeți, simpatică figură acest domn Jogelli Klopter!

*

Neprețuit ghid! Cunoștea totul până în cele mai mici amănunte. Îmi atrăgea atenția, făcea expuneri. De la „Vaporul“ am pornit pe-o străduță îngustă. După primul colț, domnul Jogelli se opri în dreptul unei case vechi.